

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת שבוע **וישב תשע"ח**

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

החולם – רק שמן על מדורת השנאה? הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

עיון בפסוקים הפותחים את פרשת וישב, מעלה כמה שאלות. נצטט את הפסוקים:
וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: ... וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לֹא וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים: וַיֵּרְאוּ אָחָיו כִּי אֹתוֹ אָהָב אָבִיהֶם מִכָּל אָחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֹם: וַיִּתְּלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחָיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד שָׁנֹא אֹתוֹ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו שְׂמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי: וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאֻלְמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נָצְבָה וְהִנֵּה תִסְבְּיָנָה אֲלֵמְתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינּוּ לְאֲלֵמְתִי: וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחָיו הַמֵּלֶךְ תְּמַלֵּךְ עָלֵינוּ אִם מְשׁוּל תִּמְשַׁל בָּנוּ וַיּוֹסְפוּ עוֹד שָׁנֹא אֹתוֹ עַל חֲלַמְתּוֹ וְעַל דְּבָרָיו" (בראשית ל"ז א, ג-ח)
שנאת האחים ליוסף הלכה והתגברה. בשלב הראשון השנאה הייתה תוצאה מהעדפת יוסף בידי יעקב אביו (פסוקים ג-ד). בשלב השני סיפר יוסף לאחיו כי הוא חלם חלום ואז התגברה השנאה (פסוק ה), כך הבין החזקוני במקום וכן פירש הריב"א על התורה שם בשם הר"ר אליקים).

בשלב השלישי פירט יוסף את חלומו, מה שהוסיף שמן נוסף על מדורת השנאה הקיימת. (פסוקים ו-ח).
מדוע יוסף, שראה כי אחיו שונאים אותו בגלל כתנת הפסים, לא נזהר וסיפר לאחיו גם שחלם חלום? ועוד יותר קשה, מה ראה יוסף צורך לפרט את החלום, שפרטיו נראים במבט ראשון כהתנשאות של אח קטן על אחיו הגדולים? כך הקשה הרא"ש (שם) "ווא"ת איש כמוהו כיוסף נבון וחכם איך היה מספר חלומותיו לעיני אחיו אחר שהיה יודע שהיו שונאים אותו על חלומותיו ועל דבריו ובכל יום היה מוסיף קנאה בינו וביניהם?".

נציע את ההסבר הבא: יוסף רצה באמת לפייס את אחיו, אחרי שהבין והרגיש כי העדפתו גרמה לשנאה שלא הושתרה: וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֹם. לכן, הוא הגיד לאחיו והסביר להם כי הוא זה שנבחר גם בידי הקב"ה. הוא זה שבדור הבא יקבל את הנבואות כמו אברהם יצחק ויעקב אביו, לפניו. הוא החולם הבא. כל החלומות בספר בראשית, ללא יוצא מן הכלל (גם אלה של שאינם בני ברית כמו פרעה אבימלך ולבן) הם נבואות. מכיוון שהוא נבחר ע"י השכינה כמנהיג הרוחני של המשפחה על כל נספחיה, עליהם לקבל על עצמם גם את הכרעת אביהם.

האחים לא קיבלו את דבריו, ואולי בגלל שיוסף דיבר עמם קשות, וַיַּגִּד בִּטְוִי שְׁחֹז"ל הגדירו אותו "דברים הקשים כגידין" (עיניו ברש"י שמות י"ט ג).
התוצאה הייתה וַיּוֹסְפוּ עוֹד שָׁנֹא אֹתוֹ (פסוק ה). המילה- עוד באה להוסיף על השנאה הנזכרת לעיל (פסוק ג).
נביא שני פירושים כדי להסביר את צעדו.

הראשון, כדי לא להיות בבחינת נביא הכובש את נבואתו, כמבואר בפירוש הרא"ש (שם) "ויש לומר דיוסף היה בר חכים ורואה באספקלרייא המאירה ואמרין 'הכובש נבואתו במיתה' פירוש המעלים ומכסה את הנבואה שהראו לו מן השמים חייב מיתה בידי שמים. אמר מוטב שאפול בידי אדם ומספק אנצל בידי שמים, משאפול בידי שמים חלילה, נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו". לפי זה ליוסף לא הייתה ברירה, הוא היה חייב לפרט את חלומו.

השני, של האברבנאל: "אמנם הטעם בזה הוא שבני יעקב חשבו בראותם שאת יוסף אהב אביהם מכל בניו עלה בלבם כי הוא היה עקר הבית ויורש עזר ולו משפט הבכורה כי הוא הבן הבכור לאהובה. ושהיו כלם בערכו כבני הפלגשים וחשבו כי כמו שאברהם עשה עקר כל בניו מיצחק ויצחק עשה יעקב עקר הבית ויורש הארץ ועשו נדחה אל הר שער. ככה בבית יעקב אביהם אחד יהיה היורש הברכות ונחלת הארץ הקדושה והוא יהיה יוסף והמה ידחו מעליו ושלזה אהבו אביהם מכל בניו".

יוסף חשב שהאחים שונאים אותו מכיוון שאם הוא נבחר הם נדחים לגמרי מ"עם סגולה". כך היה בדורות הקודמים, בין בניו של אברהם וביתר שאת, בין בניו של יצחק, למרות שהיו תאומים. לכן סיפר להם את חלומו בו הם נשארים יחד באותו שדה. מטרתו הייתה להרגיע את האווירה אבל התוצאה הייתה לצערנו הפוכה, השנאה התגברה.
בדברינו לפרשת מקץ נרחיב את הדברים.

הבה נתפלל כי לאור נרות החנוכה תתגבר האהבה והאחדות בין בניו של יעקב-ישראל.

<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח</p>	<p>לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד</p>	<p>לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד</p>	<p>לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט</p>
<p>לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו</p>	<p>לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א</p>	<p>לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו</p>	<p>לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ' באב תשע"ז</p>	<p>לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד</p>

לע"נ בן ציון גרוסמן נלבי"ע כ"ג בתמוז תשע"ז
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היי"ד

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

יבום

מתוך כרך כא, ערך יבום, פרק א

וַיֹּאמֶר יְהוָה לְאוֹנָן בֶּן אֵל אֵשֶׁת אַחִידָה וַיְבִיֵם אֹתָהּ וַהֲקִים זֶרַע לְאַחִידָה. (לה, ח)

כיצד זה שאיסור אשת אח הופך להיות מצוה כשאין בנים לאח?
האם מצוות יבום נהגה לפני מתן תורה?

המצוה וגדרה: אשה שמת בעלה ולא הניח זרע, מצוות עשה מן התורה על אחי המת שייבם אותה – כלומר, שיבא עליה (רמב"ם יבום פ"א ה"א) ויקחנה לו לאשה (ספר המצוות לרמב"ם מ"ע רטז; החינוך מצוה תקצח) – שנאמר: 'כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו וגוי יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה' (דברים כה ה. רמב"ם שם; טור ושו"ע אה"ע קנו א). בגדר מצוות יבום נחלקו ראשונים:

יבום
המצוה המוטלת על מי שאחיו מת בלא בנים, לבא על אשת המת ולקחתה לו לאשה, כדי להקים לאחיו שם.
הפרקים:
א. המצוה וגדרה;
ב. קדימתו לחליצה;
ג. ביבמות וביבמים רבים;
ד. ביטול מצוות יבמין;
ה. הביאה והקנין;

- א) יש סוברים שעיקרה של המצוה היא בהקמת שם לאחיו, שנאמר במי שאינו רוצה לייבם: 'מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל' (דברים שם ז. ע"י רמב"ן ורשב"א יבמות כ ב).
- ב) ויש שכתבו שעיקרה של מצוות יבום הוא משום פריה ורביה (שו"ת הרשב"א ח"א סי' יח)
- ג) ויש חולקים וסוברים שאין צריך שתהא הביאה ראויה להקמת שם, שאף בהעראה ובביאה שלא כדרכה שאינה ראויה להתעבר בהן, קיים מצוות יבום (תוס' ותוס' הרא"ש יבמות כ א), שמצוות יבום אינה אלא שיקח את יבמתו לו לאשה (סהמ"צ והחינוך שם). וכן כתבו אחרונים שמצוות יבום היא הקנין שקונה אותה לו לאשה על ידי הביאה (ברכת שמואל יבמות סי' ב; ח"י רבי שמעון יהודה הכהן שם ב"ב, ועוד), היינו שיפטרנה מזיקתה על ידי היבום או החליצה (אמרי משה סי' ו אות יג).

דחיית איסור אשת אח. אף על פי שאשת אחיו אסורה לו, וחייב עליה כרת, ואין עשה דוחה לא תעשה שיש בו כרת, התירה תורה איסור אשת אח במקום יבום (ע"י יבמות ז א -- ח ב ורש"י ז ב ד"ה והואיל). בגדר ההיתר, נחלקו ראשונים:

- מדברי התוס' (שם ד א ד"ה לא וה ב ד"ה כולה) נראה שההיתר הוא מדין עשה דוחה לא תעשה, שגזירת הכתוב היא שהעשה של יבום ידחה את הלאו של אשת אח על פי שיש בו כרת, לפי שמצוותו בכך, שאי אפשר לקיים מצוות יבום אלא באשת אח; ואם לא יידחה האיסור תבטל מצוות יבום לגמרי.
- אבל היד רמה (סנהדרין נג ב, וכע"ז בתורת האדם לרמב"ן ענין הכהנים). סובר שאין ההיתר מדין דחייה, כמו כל עשה דוחה לא תעשה, אלא שכיון שלא מצינו יבום אלא באשת אח, אנו למדים שלא אסרה תורה אשת אח אלא שלא במקום יבום, כגון שיש לו בנים; אבל כשמת בלא בנים לא אסרה תורה כל עיקר, שהרי אפילו ביאה שניה, שאין בה מצוות יבום, מותרת.

קודם מתן תורה. קודם מתן תורה לא היתה מצוות יבום נוהגת (ע"י יבמות ה ב שאי אפשר ללמוד שמצוות יבום דוחה איסור אשת אח ממילה ותמיד משום שהן ישנן לפני הדיבור מה שאין כן יבום, ופירש רש"י שר"ל קודם מתן תורה, וכן כתבו הריטב"א והמאירי שם שיבום לא נהג אז), וזה שנאמר בספר בראשית: 'ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחידה ויבם אותה והקים זרע לאחידה', (בראשית לח ח) –

- לא בתורת מצוה היה, אלא בתורת מנהג (רמב"ן על התורה שם; ריטב"א ומאירי שם, וכע"ז במורה נבוכים ח"ג פמ"ט), שהיו האבות מקיימים מצוות יבום, כדרך שקיימו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה (ע"י יומא כח ב. ריטב"א יבמות שם).
 - או שחכמים הקדמונים היו יודעים שיש תועלת גדולה ביבום על ידי אחי המת, ואפילו על ידי שאר קרובים שהם יורשי נחלתו, והיו נוהגין שישא האח או האב או קרוב אחר הראוי לרשת, את אשת המת; וכשניתנה תורה ונאסרו נשות קרובים - ונתחדשה מצוות יבום - לא התירה תורה מפני היבום אלא את אשת האח, לפי שבאח יש תועלת גדולה יותר מביבום של שאר קרובים (רמב"ן שם).
- וחכמי ישראל הנהיגו לפנים בישראל שכל יורש נחלה, באותם שלא אסרה תורה באיסורי קרובה, שתהא נוהגת בהם כעין מצוה זו, וזהו ענין בועז עם רות (רמב"ן שם).

אולם במדרש (שיר השירים רבה פ"א וילקוט שמעוני סוף משלי) אמרו: יהודה נצטוה על היבום, ורב סעדיה גאון (על התורה בראשית עמ' קע) מנה יבום בכלל מצוות שניתנו לפני נח קודם מתן תורה. והרשב"א (יבמות צח א) כתב שתמר היתה מותרת ליהודה, אף אם בן נח נאסר בכלתו, לפי שקודם מתן תורה היה יבום נוהג אף בשאר קרובים. אבל הריטב"א (יבמות צז ב). כתב, שאף אם בא עליה יהודה בתורת יבום, לא מצינו שהותרה לפני נח איסור ערוה משום מצוות יבום, אלא כלתו מותרת לבן נח.

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
הרב אביחי ניסן בן חיה	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דְּבָרָה	אליעזר יוסף בן חנה ליבא
דוד חיים בן רסה Rassa	יהושפט יחזקאל בן מילכה	ליליאן בת פורטונה
אורנית מרים בת דליה	פריאל דפנה חיה בת שרה	יפה בת רחל יענטע
בתוך שאר חולי עם ישראל		

הרב יוני לביא, מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (מל: 1599-5000-54 בכל ערב, ובאתר: makshivim.org.il)
ופעיל ב'לב אבות' - קו יעוץ להורי מתבגרים (מל': 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

להיות שמש

להיות יהודי זה להיות שמש

זה לדעת שיש לך תפקיד ייחודי בעולם, ואם לא תעשה אותו – אין מי שיעשה אותו במקומך. זה לזכור כל הזמן שיש בך אור כל-כך נפלא שאתה פשוט לא מסוגל לשמור אותו רק לעצמך. זה להבין שיש בך אש שאם תחלוק אותה עם אחרים – הנר שלך לא יחסר במאומה, אבל האור שבעולם יוכפל ויתרבה. להיות יהודי זה להיות שמש. אחד כזה שמוכן להיאבק בחושך, בקור וברוחות המנשבות, ומאמין בכל ליבו שגם שם אפשר להדליק אור גדול, ואדרבה – אור שדולק באפילה משמעותי הרבה יותר ונראה למרחקים.

להיות מורה זה להיות שמש

זה להתעסק כל הזמן בלהדליק אחרים, בלי לבזבז שניה על שאלות כמו – 'מה יוצא לי מזה?!' ו'יודעים להעריך את ההשקעה שלי?!' להיות מורה זה להיות שמש. זה לחפש דרכים חדשות ויצירתיות להעביר את האש שלך הלאה ולהזכיר לעצמך ברגעי הקושי שגם השובב הקטן שימשגע' אותך כרגע מסוגל להפוך יום אחד לנר יפהפה שידליק בעצמו הרבה אחרים. להיות מורה זה להיות שמש. זה לדעת שאם הנר שלפניך לא נדלק בפעם הראשונה כנראה הפתילה שלו הסתבכה קצת ושקעה בשעווה אבל היא לא נעלמה! היא עדיין מסתתרת שם בפנים ומתחננת שייגאלו אותה. אם רק תתאזר בסבלנות ותמשיך לחמם ולהאיר אותה השעווה תימס והיא תבער בגוון יפה וייחודי שכמותו לא נראה עוד מעולם.

להיות הורה זה להיות שמש

זה להאמין שבתוך כל ילד יש פך קטן של שמן, טהור וצלול שאותו לא ניתן לעולם לטמא. זה לדעת שגם אם כרגע העיניים כבויות והראש מורכן אם תתקרב אליו והפתילה שלך תלטף בעדינות את שלו – משהו מהאור והחום שלך בהכרח יידבק בו והנר הדומם והקר שנדמה היה שלא ידלוק אפילו יום אחד – יצליח לבעור ימים שלמים. להיות הורה זה להיות שמש. זה להיות מוכן לוותר לפעמים על נוחות והנאה ולהסכים להתכופף אל משהו כדי להדליק אותו – אבל אז לגלות שבזכות זה אתה עצמך – נמצא במקום גבוה הרבה יותר.

בעולם שלנו מסתובבים הרבה נרות

ביניהם לא מעט גפרורים – כאלו שבוערים לשניה ומיד כבים ביניהם לפידים – שמושכים תשומת לב ועושים רעש, אבל מי שקצת מתקרב אליהם – נכווה וגם אינספור נרות סתמיים שדולקים שנים לעצמם מבלי לשאול אפילו פעם אחת: "עבור מי?" ו"לשם מה?" אבל העולם זקוק כמו אויר לנשימה לנרות מסוג אחר. כאלו שבאמונה, במסירות ובענווה יסכימו לומר "הנני".
להיות שמש.

האם אתה מוכן להיות כזה?

(מתוך ח"ז)

Prague, Czech Republic

פראג, צ'כיה

אייר תשס"ה

גשר העובר מעל לחומת העיר יוצר פרצה בעירוב

שאלה

האם גשר העובר כ-15 מטר מעל חומת העיר יוצר פרצה, לעניין טלטול בשבת?

תשובה

הגשר אינו מהווה פרצה בחומה¹. כיוון שהוא עצמו כרמלית או רשות הרבים², שהרי לגביו אין מחיצה; ולכן אם מדובר בגשר רחב יותר מ"אמות, צריך להתקין צורת הפתח בקצה הגשר שבתוך העיר³.

¹ יש לדון כאן בשתי בעיות שונות. בעיה אחת נובעת מעצם העובדה שניתן לעבור מעל החומה בנוחות. אף שבמחיצה בידי אדם, לכולי עולמא אין אומרים "אתו רבים ומבטלי מחיצתא" (עירובין כ ע"א ועוד), כאן יש לומר שכיוון שניתן לעבור את המחיצה בקלות, הרבים מבטלים את המחיצה, ודומה לדין מדרון שאינו תלול מספיק כדי להיחשב כתל המתלקט, שאז אינו מחיצה. אם כן הרי הגשר הוא כמדרון שאינו תלול מספיק (ובדרך-כלל אין בנמצא גשרים למכוניות שתלולים בשיעור שמתלקט י' טפחים בתוך ד' אמות), ונאמר שבמקום הגשר אין בעצם מחיצה, אלא מדרון. בעיה שנייה היא אפילו אם נאמר שאין כאן מדרון, והמחיצה עומדת במקומה – עדיין ישנה בעיה משום שהמחיצה אינה ניכרת, ולא אמרינן "גוד אסיק מחיצתא". אם כן יש לחשוש שבמקום הגשר יש פרצה במחיצה. אם הגשר רחב י' אמות – יש כאן פרצה הפוגעת בשלמות המחיצה.

והנה, הסברה שהזכרנו בבעיה הראשונה היא סברת השואל ב"נודע ביהודה" (תניינא או"ח סי' מב), שהבין בדברי ה"תוספת שבת" (סי' שסג סעי' ו), שגשר מהווה פרצה, משום ש"אתו רבים ומבטלי מחיצתא", וכמו שכתבנו לעיל, שאף-על-פי שהלכה כרבנן שאין אומרים כן, זה במקום שאינו מיועד דווקא לרבים ללכת, אבל כשעשוי באופן שיהיה לרבים נוח ללכת, אומרים "אתו רבים מבטלי מחיצתא". ולטעם זה כתב השואל שיש להתיר על סמך דברי ה"מגן אברהם" (סי' שסג ס"ק מ), שאין אומרים "אתו רבים ומבטלי מחיצתא" אלא כשעוברים שם שישים ריבוא. כיוון שמדובר בגשר שאין עוברים בו שישים ריבוא, אין צורך אפילו בצורת הפתח, על-פי דעת השואל. על כל פנים, ה"נודע ביהודה" שם חלק על יסוד הסברה של השואל, וכתב שבכל מקום אין אומרים "אתו רבים ומבטלי מחיצתא". גם ה"חתם סופר" (או"ח סי' פט) כתב: "אלא שמעלתו כתב מסברא דנפשיה דהכא שאני, שמעיקרא נעשה לשם כך להעביר עליו רבים... אבל תמהתי עליו במ"ש כן מסברא דנפשי' חדוש גדול כזה ולא הביא שום ראיה לדבריו", וה"חתם סופר" מוכיח להיפך, שהרי התוספות (עירובין כב ע"ב ד"ה דילמא) הקשו, מדוע לא נאמר שכל ארץ ישראל תהיה רשות היחיד, משום סולמה של צור ומחתנא דגדר? ותרצו שבמחיצה בידי שמים גם רבנן מודים דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, ולמה לא תרצו בפשטות שרשות הרבים העוברת את גבולות הארץ היינו סרטיא, והיא מתוקנת להילוך רבים, אלא ודאי שגם במקום שמתוקן להילוך הרבים אין אומרים שיבטלו את המחיצה. וקשה לומר שהתוספות חשבו שבמקום סולמה של צור לא היה סרטיא, אלא דבר שאינו מתוקן להילוך הרבים, שאם כן, מנין לנו בכלל שהייתה שם רשות הרבים, שנאמר שאתו רבים ומבטלי מחיצה עשויה בידי שמים?

ולגבי הבעיה השנייה, מסקנת ה"נודע ביהודה", שכיוון שמחמת הגשרים אין אומרים "גוד אסיק מחיצתא", משום דהוי מחיצות שאינן ניכרות, והביא ראיה מדין חריץ שנתן עליו נסר י' טפחים, שמבטל את העירוב ואינם יכולים לערב שניים (סי' שעב סעי' יז ו"מגן אברהם" שם סי' קט), לכן פסק שצריך באמת לתקן על-ידי צורת הפתח, אם רוחב הגשר הוא למעלה מ"אמות. וכן נקטו אחרונים רבים, וכן מסקנת ה"משנה ברורה" (סי' שסג ס"ק קיח). ובי"אגרות משה" (או"ח א סי' קלט) כתב להחמיר יותר, שיתכן ובעיני דלתות ננעלות, אם אכן רבים הבוקעים באותם גשרים.

כל האחרונים הנ"ל דיברו במצב שבו הגשר עובר מעל נהר, וכיוון שתחת הגשר לא אמרינן "גוד אסיק", ממילא יש פרצה באותו המקום. אולם בנדון דידן יש מחיצה תחת הגשר, ואף אם נאמר שאין אומרים "גוד אסיק", עדיין המחיצה שתחת הגשר קיימת כדינה, וממילא עד גובה המחיצה ודאי שיש רשות היחיד מן התורה כדינה. ובכל מה שעסקו בו הפוסקים, המחיצות נמצאות מתחת לפני השטח, וממילא אם לא הייתה הלכה של "גוד אסיק" לא היו מועילות מחיצות הנהר לעשות מחיצה לעומדים על האדמה, שהרי כולם עומדים מעל המחיצות. אבל בנדון דידן, אף אם לא הייתה הלכה של "גוד אסיק" כלל, עדיין המחיצות שתחת הגשרים עומדות על תלן, ויש כאן רשות היחיד גמורה. אם כן, מה בכך שבמקום הגשר אין אומרים "גוד אסיק"?

לכאורה זוהי כוונתו של ה"חתם סופר" בתשובה הנזכרת: "ואילו היו בני ר"ה מעמידים להם כבש מכאן ובני העיר מכאן לעלות ולירד זה לזה, לא היה מזיק בחומה ההיא כלל, ולא דמי לסולם דמפסיד בחצר לענין עירוב, דהתם פתח מפסיד, משא"כ הכא". ולכאורה יקשה, שהרי אותו הכבש אין לו צורת פתח, וכשאינן צורת פתח אם רחב למעלה מ"אמות מבטל מחיצה, ובנדון השאלה, הגשר רחב למעלה מ"א? אלא ודאי כוונתו שפתח בין חצרות מבטל מחיצה גם אם מתחת לפתח יש מחיצה י' טפחים, כדין חלון הנזכר (שו"ע או"ח סי' שעב סעי' ה), מה שאין כן לגבי הפרדה בין רשות הרבים לרשות היחיד, שאף-על-פי שיש פתח מעל המחיצה, עדיין המחיצה שתחתיו שלמה, ולכן אף אם נאמר שהגשר נחשב כחלון, כדוגמת הסולם, הוא מבטל את המחיצה לענין עירוב, ולא לענין הפרדה בין רשות הרבים לרשות היחיד, אפילו אם רחבו למעלה מ"אמות.

² שהרי אף אם נאמר שהגשר אינו מבטל את מחיצות העיר, הגשר עצמו ודאי פרוץ לחלק הגשר שמעבר למחיצות, וכיוון שנפרץ במילואו הוי כרמלית גם חלק הגשר שבתוך המחיצות (עיין בעירובין ריש פרק כל גגות, ובתוספות שם ד"ה במחיצות, ובאורך בתשובת "אגרות משה" שם) לכן עדיין יצטרכו צורת הפתח במקום תחילת הגשר, משום שהוי כחצר קטנה פרוצה לגדולה (שו"ע או"ח סי' שעד סעי' ג).

³ אפילו אם הגשר הוא רשות הרבים גמורה, או במקום שצריך לנעילת דלתות על מנת להכשיר את הטלטול בו, עדיין בינו ובין העיר מספיקה צורת הפתח כדין מבוי הפתוח לרשות הרבים, שמספיקה למבוי צורת פתח אף אם הוא רחב למעלה מ"אמות (עיין בשו"ע או"ח סי' שסג סעי' ג, ו"משנה ברורה" שם סי' קא).

שם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרדיך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הוועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן